

نگاهی به شبکه‌های رادیویی برون مرزی ایران

صدای برای آن سوی مرزها

شبیم جواد

رادیوهای حوزه آسیای مرکزی، قفقاز و شمال غرب آسیا در معاونت برون مرزی صداوسیما طی دوره ۴۰ ساله پس از انقلاب اسلامی روند توسعه کمی و کیفی گسترده‌ای را طی کرده‌اند. مهم‌ترین دستاورد این اداره کل طی این دوره شکوهمند ۴۰ ساله، تأسیس ۹ رادیو جدید برای پوشش رسانه‌ای کشورهای تازه استقلال یافته پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی بوده است.

تعامل رسانه‌ای

در همان ایام که حضرت امام خمینی (ره)، رهبر کبیر انقلاب اسلامی نوید فروپاشی امپراتوری کمونیستی را می‌داد، برون مرزی رسانه ملی نیز برنامه‌ریزی و طراحی برای تعامل رسانه‌ای با ملت‌هایی که از اتحاد جماهیر شوروی رها می‌شدند، آغاز کرد تا صدای ایران و پیام انقلاب اسلامی از نخستین پیام‌هایی باشد که این ملت‌ها در دوره جدید زندگی سیاسی و اجتماعی خود می‌شنوند.

با آغاز این روند، رادیوهای این حوزه که اکنون ده زبان را پوشش می‌دهند، در دوره ۴۰ سال حاکمیت جمهوری اسلامی ایران فرآیند تکاملی خود را همپای پیشرفت‌های ملت ایران در سایر حوزه‌ها طی کرده‌اند. در میان رادیوهای این حوزه، رادیو ارمنی معاونت برون مرزی صداوسیما به منزله ابزاری برای نزدیکی دو ملت ایران و ارمنستان مورد توجه قرار گرفت و با انتقال این رادیو از تبریز به تهران، هویت رسانه برون مرزی نیز برای این رادیو تعریف شد و در کنار پوشش رسانه‌ای برای هموطنان ارمنی، به پوشش رسانه‌ای ارمنستان نیز پرداخت و هم اکنون این رادیو یک ساعت برنامه ویژه ارمنه ایران و یک ساعت و نیم برنامه ویژه ارمنه ساکن در ارمنستان و سایر کشورهای جهان تولید و پخش می‌کند.

در همین حوزه قفقاز، رادیوهای برون مرزی آذری زبان، یعنی رادیو آران مستقر در اردبیل و رادیو آذری برون مرزی مستقر در تبریز، از مهم‌ترین رسانه‌های ایرانی هستند که پیام انقلاب اسلامی را به مردم جمهوری آذربایجان می‌رسانند و شیعیان این کشور را از معارف اسلام سیراب و از اخبار و تحولات ایران و جهان آگاه می‌کنند و به همین علت، به عنوان معتبرترین منابع خبررسانی و ارائه اطلاعات سیاسی و فرهنگی و دینی در جمهوری آذربایجان شهرت یافته‌اند.

چنان که مرحوم حاج علی اکرام ناردارانی، موسس «حزب اسلام» جمهوری آذربایجان، این رسانه ایرانی رادیو برون مرزی تبریز را به خاطر نشر و آموزش معارف اسلامی، به حوزه علمیه قم و نجف برای شنوندگانش در جمهوری آذربایجان تشبیه می‌کرد و برنامه‌های رادیو تبریز را در زمینه معارف اسلامی و شناخت انقلاب اسلامی و جریان‌ات سیاسی و اجتماعی ایران به منزله باران آسمانی در کویر تشنه می‌ستود.

«رادیو آشوری» برون مرزی صداوسیما جمهوری اسلامی ایران نیز از دیگر رسانه‌های ایرانی است که پیام انقلاب اسلامی را به هموطنان آشوری و نیز آشوریان خارج از کشور می‌رساند.

رادیو آشوری ایران اسلامی نیز گرچه در سال ۱۳۳۳ تأسیس شده است، مرحله اصلی تکامل خود را در دوره ۴۰ ساله انقلاب اسلامی طی کرده و اکنون با وجود زمان پخش یک ساعته خود در شبانگاه، علاوه بر پخش اخبار و تحلیل‌های سیاسی، برنامه‌های فرهنگی و آموزشی و حتی نمایش را نیز در کنداکتور خود دارد.

رادیو تالشی برون مرزی (تأسیس ۱۳۸۳) مستقر در مرکز گیلان نیز از پیام‌رسانان انقلاب اسلامی است که نقش پیام‌رسانی به مردمان تالش‌زبان جمهوری آذربایجان و نیز جمهوری اسلامی ایران با درایت ایفا می‌کند.

رادیو، پنجره‌ای به سوی جهان

رادیو ترکمنی نیز گرچه در سال ۱۳۳۸ تأسیس شده است، فرآیند توسعه کمی و کیفی خود را در دوره حاکمیت جمهوری اسلامی ایران طی کرده است؛ به نحوی که بنا به اظهارات صاحب‌نظران و روحانیون و مردم ترکمنستان، مردم مسلمان این کشور، اصول دین و دستورات اسلام و قرآن را به میزان زیادی از رادیو ترکمنی مرکز گلستان آموخته‌اند، زیرا این مرکز منبع تغذیه روحی و فکری آنان بوده است و پیام انقلاب اسلامی و اخبار جهان اسلام را نیز از طریق این رادیو که آن را تنها منبع قابل اطمینان و اعتماد می‌دانند، دریافت می‌کند. برنامه «یاور» از رادیو ترکمنی در سال ۱۳۹۰ در دومین دوره جشنواره بین‌المللی رادیو تلویزیون‌های کشورهای اسلامی به عنوان برنامه برتر و برنامه «یاشایش» همین رادیو نیز در سال ۱۳۹۱ در سومین دوره جشنواره رادیو

تلویزیون‌های کشورهای اسلامی مقام دوم را به خود اختصاص داد. در میان رادیوهای حوزه آسیای مرکزی، رادیو تاجیکی از شاخص‌ترین رسانه‌های ایرانی است. این رادیو در سال ۱۳۷۱ در زمان اوج نیاز مردم تاجیکستان به دریافت پیام‌های امیدبخش از ایران اسلامی تأسیس شد و همچون مرهمی بر جان زخم‌خورده و جنگ‌دیده مردم مسلمان تاجیکستان عمل کرد.

رادیو تاجیکی هم‌اکنون با پنج ساعت پخش از فعال‌ترین و پرمخاطب‌ترین رسانه‌های ایرانی در حوزه آسیای مرکزی است. در میان فعالیت‌های متنوع خبری، سیاسی، فرهنگی، آموزشی و دینی رادیو تاجیکی، ایجاد صفحه امام رضا علیه‌السلام در سایت اینترنتی این رادیو را می‌توان به‌مثابه شاخصی ارزشمند در معرفی سبک و سیاق عملکرد رسانه‌ای رادیو تاجیکی دانست.

در جوار رادیو تاجیکی که در مشهد مستقر است، دیگر رادیوی برون مرزی حوزه آسیای مرکزی، رادیو ازبکی است که این رسانه ایرانی نیز به مجاورت با امام رضا (ع) و استقرار در مشهد مقدس افتخار می‌کند. رادیو برون مرزی ازبکی که سال ۱۳۷۰ تأسیس شد نیز در معرفی انقلاب اسلامی و دستاوردهای علمی، فرهنگی، سیاسی و نظامی ایران اسلامی به مردم ازبکستان که آنها نیز در حوزه تمدنی ایران اسلامی قرار دارند و میراث دار این تمدن در سمرقند و بخارا هستند، به پیام‌رسانی مشغول بوده است.

این رسانه ایرانی در دوره حاکمیت رسانه نوین، فعالیت رادیویی خود را به فعالیت در حوزه اینترنت و شبکه‌های اجتماعی منتقل کرده و هم‌اکنون سعی دارد در این حوزه نیز در رساندن پیام ایران اسلامی به مخاطبان سربلند ظاهر شود.

از دیگر رسانه‌های ایرانی ویژه آسیای مرکزی، رادیو قزاقی است که این رسانه ایرانی نیز با در نظر گرفتن مشکلات دریافت مخاطبان از فرکانس‌های موج کوتاه، وارد فاز رسانه نوین شده و با توقف پخش رادیویی از موج کوتاه، در حوزه اینترنت و شبکه‌های اجتماعی متمرکز شده است.

رادیو استانبولی برون مرزی صداوسیما نیز از جمله رسانه‌هایی است که در فضای رسانه‌ای متلاطم و پرهیاهوی رسانه‌ای ترکیه همواره به دنبال خبررسانی دقیق و درست از ایران اسلامی و پخش برنامه‌های معارفی و نمایشنامه‌های رادیویی نظیر سرزمین نور، داء، داستان راستان، حضرت یوسف (ع)، پیش از سپیده‌دم (مربوط به وقایع انقلاب اسلامی)، بابا نظر و... بوده است. باید توجه کرد تمامی فعالیت رسانه‌ای برون مرزی ایران در حوزه کشورهای آسیای میانه و قفقاز، اساساً در دوره ۴۰ ساله پس از انقلاب شکوهمند اسلامی شکل گرفته است که در نوع خود دستاوردی بی‌سابقه و بی‌نظیر برای کشور عزیزمان ایران است. اساساً با توجه به بسته بودن فضای سیاسی و فرهنگی حاکم بر اغلب کشورهای حوزه آسیای میانه و مشکل بودن استفاده از بسیاری از ابزارها و شیوه‌های تبلیغ فرهنگی در کشورهای آسیای میانه و قفقاز، پخش برنامه رادیویی تنها وسیله ارتباطی عمومی ایران با این کشورها بوده است و رادیوهای برون مرزی، مهم‌ترین و در برخی از این کشورها تنها ابزار تبلیغ پیام جهانی انقلاب اسلامی ایران در این حوزه بوده‌اند.

رسانه‌ای برای دفاع از مردم فلسطین

■ صلاح‌الدین القری، مدیر رادیو فلسطین معاونت برون مرزی

در سال ۱۳۵۸ رادیویی با نام «صدای فلسطین» در شبکه عربی - آفریقایی معاونت برون مرزی صداوسیما، پا به عرصه وجود نهاد تا به عنوان یک سنگر رسانه‌ای توانمند و مستحکم در راستای دستاوردهای شکوهمند انقلاب اسلامی در ایران، مایه دلگرمی و قوت قلب مبارزان و نیروهای اسلامی و ملی فلسطین در رویارویی با اشغالگران سرزمین فلسطین و نبرد با قدرت‌های استعمارگر، سلطه‌گر و زورگر فعالیت کند.

رادیو صدای فلسطین همچون گذشته و از آغاز تأسیس آن به پاسداشت و صیانت از سرلوحه فعالیت رسانه‌ای خود ادامه داده و خواهد داد و گواه این مدعا، تأکیدات همیشگی مقامات و کارگزاران نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران و در رأس آنان رهبر معظم انقلاب بر آرمان فلسطین و قدس شریف و لزوم اهتمام ویژه و اساسی به آن در سطح جهان اسلام و پشتیبانی از مردم مظلوم و بی‌دفاع فلسطین و مبارزان و گروه‌های فلسطینی در میدان ستیز و رویارویی با غاصبان و جنایتکاران صهیونیستی است، موضوعی که گروه‌ها و سازمان‌های مبارز و جهادی فلسطین در تمامی مناسبت‌ها، همایش‌ها و نشست‌ها بر آن صحنه گذاشته و نهایت سپاس و تقدیر خود را نسبت به تلاش‌ها و اقدامات جمهوری اسلامی ایران در سطح منطقه و بین‌الملل ابراز داشته‌اند. رادیو صدای فلسطین با پخش زنده رویدادها و وقایع میدانی سرزمین‌های اشغالی فلسطین و همچنین تولید برنامه‌ها و آیت‌های تولیدی و تهیه‌گفت‌وگوها و مصاحبه‌های گزارشگران و خبرنگاران با کارشناسان و رهبران و مقامات سازمان‌ها و گروه‌های مبارز فلسطینی نقش منحصر به فرد و بسزایی در پوشش اخبار فلسطین و همراهی و همگامی با آرمان فلسطین ایفا می‌کند.

